

VOKIETIJOS LB VALDYBOS INFORMACIJOS

Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland e.V.

Nr. 1 (474)
sausis

1995

Šiandienos gyvenime mažai jaučiame Kristaus atneštos meilės, labai pasigendame pirmųjų Kalėdų naktį angelų skelbtos Dievui garbės ir ramybės žmonėms, tačiau su džiaugsmu ir nauja viltimi švenčiame Kristaus gimtadienį.

Šioje "Dievui garbės ir ramybės žmonėms" šventėje daugelis savęs klausiamo, kodėl po 2000 metų Kristaus apreikštos Dievo meilės žmogui tiek daug pasaulyje neapykantos ir neteisingumo?

Atsakymą duoda Šv. Raštas: "Dievas yra meilė" (Jn. 4:8), o meilė yra laisvė.

Dievas niekuomet nieko neverčia, tik kviečia. "Prieš tave aš pastatau gyvenimą ir mirtį. Pasirink gyvenimą" - kalbėjo Dievas, patiekdamas dešimt įsakymų tvarkingam ir laimingam gyvenimui.

Ne karališkoje didybėje, bet kaip bejėgis kūdikis Dievo Sūnus atėjo išganyti pasaulio, kad kiekvienas žmogus be baimės, laisva valia galėtų jį priimti ar atmesti. Kristus sako: "Aš stoviu prie durų ir beldžiu, jei kas išgirs mano balsą ir atvers duris, aš pas jį užeisiu ir vakarieniausiu su juo, o jis su manimi" (Apr. 3:20). Sielos duris galima atidaryti tik iš vidaus. Tik mes patys tegalime įsileisti Kristų į savo gyvenimą.

Krikščionybė nėra paveldimas turtas. Kiekvienas žmogus privalo iš naujo sąmoningai priimti Kristų kaip savo Išganytoją ir Viešpatį. Kaip pirmųjų Kalėdų naktį į pasaulį, taip dabar į kiekvieno mūsų gyvenimą Kristus ateina kaip bejėgis kūdikis, reikalingas meilės, globos ir apsaugos, kad galėtų augti, bręsti ir per mus skleisti savo meilę, savo tiesą ir savo šviesą. Į tą keliamą klausimą, kodėl po 2000 metų tiek mažai pasaulyje "Garbės Dievui ir ramybės žmonėms", atsako paskutinių socialinių tyrimų duomenys. 85% amerikiečių save laiko krikščionimis, tačiau tik 45% galvoja, kad per krikštą yra priėmę kokius nors įsipareigojimus. 52 milijonai amerikiečių katalikų priima šv. Komuniją, tačiau tik 30% tiki į Kristaus iškilmingą pareiškimą "Iš tiesų, iš tiesų sakau jums - mano kūnas yra tikras valgis, ir mano kraujas yra tikras gėrimas" (Jn. 6:53-55).

Kasmet su nauju džiaugsmu ir viltimi švenčiame Kristaus gimtadienį, nes tikime, kad Dievo sūnus, tapęs Emanueliu - Dievas su mumis, - pasaulio neapleidžia ir kaskart daugiau žmonių sąmoningai pasirenka Kristų savo "keliu, šviesa ir gyvenimu.

Džiugių ir viltingų Šv. Kalėdų ir Dievo palaimintų Naujųjų 1995 metų linkių visiems!

Vysk. Paulius A. Baltakis, OFM

MŪSŲ BENDRUOMENĖJE

Darbuotojų suvažiavimas

Lapkričio 4-6 dienomis Romuvoje Vokietijos lietuvių bendruomenės darbuotojai kaip kasmet susirinko aptarti savo veiklos. Pirmąjį vakarą visi praleido šnekučiuodamiesi prie vyno ar alaus stiklo. Sekančią dieną visi susirinko į pilies salę, kur VLB valdybos pirmininkas visus pasveikino ir pirmasis pradėjo skaityti pranešimą apie VLB valdybos veiklą.

Paskui apie apylinkių veiklą kalbėjo Miuncheno apyl. pirmininkas Romas Šneideris, Salzgitterio apyl. pirm. Romas Gasiūnas. Apie Hamburgo apylinkės veiklą kalbėjo dabartinės apyl. valdybos išdininkė Teresė Lipšienė, nes praeitais metais ji apylinkei vadovavo. Perskaityti pranešimai raštu. kuriuos atsiuntė Liubeko, Saaro krašto, Nord Rhein Westfalijos, Stuttgarto, Memmingeno, Mülheimo-Esseno, Saksonijos apylinkių pirmininkai bei Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkė Ankė Lepaitė ir Lietuvių kultūros draugijos pirmininkas Algirdas Palavinskas. Pastarojo pranešimai apie draugijos bei Saaro apylinkės veiklą nuskambėjo labai niūriai ir pesimistiškai.

Iš pranešimų aiškėjo, jog ir toliau apylinkės buriasi apie parapijas. Ir toliau organizuojami įprasti parengimai: Kalėdų eglutė, Motinos dienos, Lietuvos nepriklausomybės, Birželio trėmimų minėjimai. Birželio trėmimus Hamburgo apylinkės nariai mini kartu latviais bei estais. Iš kai kurių apylinkių toliau organizuojama pagalba Lietuvos vaikų ir senelių namams vaistais, rūbais ir kt. Saksonijos lietuvių apylinkė su savo aktyviausiu nariu kun. H.-F. Fišeriu priešaky organizavo Lietuvos grafikų darbų parodą, o pelną, gautą už parduotus paveikslus, 3 000,-DM, pasiuntė Vilniaus Santariškių ligoninei. Taipgi perduota 53 000,-DM vargstančių žmonių valgyklai prie Vilniaus vyskupijos, 3 000,-DM - Kaltinėnų senelių ir vaikų globos namams. Čia tik dalis pavyzdžių. Ir šioje, ir kitose apylinkėse, pav. Memmingene, yra daug lietuvių, kurie vieni arba jungdamiesi su vokiškėmis organizacijomis padeda Lietuvos vargstantiems žmonėms.

Vokietijos lietuvių jaunimas taip pat yra neapsnūdęs. Studentija rengia suvažiavimus Hüttenfelde arba Annaberge, palaiko glaudžius ryšius su latvių bei estų jaunimu. Leidžia savo laikraštuką "Kibirkštėlė", kuriame galima rasti daugiau žinių apie jaunimo veiklą. Daug vietos jame buvo skirta Pasaulio jaunimo kongreso aprašymui. Kongrese dalyvavo 4 Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos narės. Jos ypatingai džiaugėsi susipažinusios su rytinių šalių lietuvių jaunimo atstovais ir atstovėmis.

Toliau kalbėjo Vasario 16-osios gimnazijos direktorius Andrius Šmitas. Jis papasakojo apie mokinių sudėtį, apie mokslo programą, mokinių laisvalaikį ir apie santykius su Vokietijos bei Hesseno valdžija. Nors laikydami taupymo programų ir sumažino gimnazijai paramą, valdžios atstovai visgi pasižadėjo gimnaziją toliau remti. Europos Sąjungai nutraukus paramą, padėtį kiek pataisė katalikų vyskupų padidinta parama ir keletas didesnių palikimų. Vis dėlto gimnazijai nelengva ūkiškai verstis, todėl kiekvienas aukotojas yra labai brangus.

Apie sunkią Lietuvių evangelikų bažnyčios padėtį išeivijoje kalbėjo kun. Tamara Šmitienė. Ji pabrėžė, kad visoje Vokietijoje bedirba 2 lietuvių evangelikų kunigai: kun. Martynas Klumbys ir ji pati. Nuolat mažėja evangelikų parapijų skaičius, lietuviai evangelikai pilnai integruojasi vokiškose parapijose ir nebenori lietuviškų pamaldų. Reguliariai evangelikų liuteronų pamaldos laikomos Hamburge, Bremene, Sazgitter-Lebenstedte, Hagene, Wuppertalyje, o Lübecke, Backnange ir Hüttenfelde rečiau. Apie Hageno lietuvių parapiją sakė, jog toji gerai gyvuoja ir yra vienintelė besiplečianti parapija.

Vincas Bartusevičius kalbėjo apie Lietuvos kultūros instituto veiklą. Institutas kasmet surengia mokslinę konferenciją. Šiais metais tokios konferencijos, pirmą kartą įvykusios Bonnoje, Annaberge, tema buvo: "Ir vieni, ir kiti. Etninių grupių santykiai Prūsų Lietuvoje". Instituto archyvuose esanti periodika dėka talkininkų baigiama sutvarkyti. Taip pat suorganizuotas pervežimas į Lietuvą leidinių, paliktų testamentu įvairioms bibliotekoms.

Apie Lietuvos šalpos draugijos "Labdara" veiklą kalbėjo draugijos išdininkas Jonas Vitkus. Jis paminėjo, kad dar vis yra šalpos reikalingų jaunuolių. Suvalkų trikampyje taipgi atsiranda pavienių moksleivių, kuriuos reikia paremti. Bet ir pačioje Vokietijoje yra besimokančio lietuvių jaunimo, sunkiai materialiai besiverčiančio. Aišku, ši organizacija neišgali skirti stipendijų, bet gali padrašinti mokslo siekiantį jaunuolį vienkartinė parama. Vokietijos moterų klubų federacijos pirmininkė Eugenija Lucienė papasakojo apie Romuvos moterų klubo veiklą: surengtas ekskursijas, parodas, ligonių lankymą ir t.t.

Baigiant pranešiminę dalį, padėkota p. Justinui Lukošui, kuris daug metų tvarkė bendruomenės reikalus, o ir dabar dar vis nepailsta gelbėdamas įvairiuose reikaluose. VL bendruomenės reikalų vedėjo pareigas dabar atlieka dipl. ekonomistas Tomas Bartusevičius.

Iš Lietuvos Ambasados atvykęs patarėjas ekonomikos reikalais dr.P.Rudalevičius atsakė darbuotojams į įvairius klausimus. Bene aktualiausias iš jų buvo vizų į Lietuvą klausimas. Pagal Vokietijos ir Lietuvos tarpvalstybinį susitarimą Vokietijos lietuviai, registruoti lietuvių bendruomenėje, galės gauti Lietuvos vizą be mokesčio.

Po kavos pertraukos LKI pirmininkas Vincas Bartusevičius skaitė paskaitą apie pasikeitimus lietuvių emigracijoje, apie naujas problemas, iškilusias po Lietuvos nepriklausomybės atgavimo. Pirmiausia jis nušvietė lietuvių emigracijos istoriją, įvairiasluoksnę emigrantų bendriją. Pats pabėgėlio vardas reiškė asmenį, pabėgusį nuo teroro pavojaus iš Lietuvos, bet taip pat ir asmenį, apsisprendusį negrįžti Lietuvon. Negalėdami ar apsisprendę negrįžti lietuviai pabėgėliai ir tremtiniai susijungė į Lietuvos Tremtinių Bendruomenę, kurios nariai svarbiausiais savo tikslais laikė išsaugoti Lietuvos Tautos gyvybę, ir "darbu, mokslu, turtu bei pasiaukojimu kovoti, kad apgintų ir išlaikytų nepriklausomą Lietuvos valstybę".

Atgavus Lietuvai nepriklausomybę, nebeliko akstino tokiai kategoriškai nuostatai - turtu ir kt. kovoti už ją. Bet su Lietuvos valstybės atstatymu turėjo ir išėivijos sąmonėje daug kas pasikeisti. Jei anksčiau dėl įvairių blygybių ir nelaimių buvo galima kaltinti okupantų valdžią, tai dabar visos negerovės ateina iš pačių lietuvių. Išėivijos jaunimas savaip išgyvena tokią problemą, ir reikia labai subtilių pastangų išlaikyti išėivijos jaunimo prisirišimą prie Lietuvos, nes svetur užaugę jaunuoliai jaučiasi gali puikiai gyventi ir be Lietuvos. Ir aplamai - pabrėžė V.Bartusevičius - išėivijai reikia naujo buvimo pagrindimo, o taip pat stebėti, kad mūsų, kaip lietuvių, kultūrinė veikla ir egzistencija neliktų našlaitė. Naujoji emigracija yra kitokia. Ar ji pajus nutautimo pavojų?

Po V.Bartusevičiaus paskaitos vyko diskusijos tarp suvažiavimo dalyvių. Po jų darbuotojų suvažiavimas baigtas Lietuvos himnu.

Regina Varnaitė ir Stefa Navardaitienė Romuvoje

Į visai neįprastą kultūrinę programą pakvietė apylinkės narius ir VLB darbuotojų suvažiavimo dalyvius Romuvos apylinkės valdyba. Jos vicepirmininkas K. Paškauskas padėjo ypatingai daug pastangų, ją ruošiant. Jis suorganizavo garsios Kauno akademinio dramos teatro aktorės Reginos

Varnaitės bei jos talkininkės Stefos Navardaitienės atvykimą lėktuvu į Vokietiją ir jų teatrinių vakarų Romuvos pilies salėje.

Iki šiol Lietuvos meną mums nešė daugiausia dailininkai arba įvairios muzikinės bei vokalinės grupės. Dažniausiai todėl, kad jie atvykdavo pasirodyti vokiečių visuomenei, kurie muziką ir daile gali gerai suprasti. Bet teatrinis menas ... Ne, tai tik nebent kokiuose nors teatro festivaliuose Salzburge ar kitur. Kad Vokietijos lietuviai galėtų tuomi pasidžiaugti, tikrai reikėjo specialios organizacijos.

Žiūrovų prisirinko be galo daug. Romuvos pilies salė buvo sausakimša. Prieš prasidedant teatinei programai, Romuvos apylinkės pirmininkė Eugenija Lucienė pasveikino naujus apylinkės narius, įteikė jiems gėlių ir nario knygeles. Paskui paskelbė meninės programos pradžia.

Ir teko gi visiems prisijuokti iš garsiosios komikės R.Varnaitės sukurtų paveikslų. Čia ji Izolda iš "Švėntėzerio", čia Bekampienė iš "Amerikos pirtyje", čia vienuolė iš "Mamutų medžioklės". Vaidmuo keitė vaidmenį, vienas įdomesnis už kitą. Bet ir vakarą vedanti S.Navardaitienė neatsiliko. Ji tarp aktorės Varnaitės pasirodymų žiūrovus linksmo juokingais anekdotais, pamokymais, patarimais. Žodžiu, ir ji nedavė pailsėti žiūrovų plaučiams nuo juoko.

Vakarui pasibaigus, aktorėms padėjo ir dideles gėlių puokštes įteikė apylinkės vicepirmininkas K.Paškauskas. Žiūrovai atsidėjo gausiais plojimais. Po koncerto galima buvo dar ilgai pabendrauti, nes užteko ir užkandžių, ir gėrimų, ir nuotaika po tokios programos buvo nepaprastai puiki.

Aktorė R.Varnaitė paskyrė vieną vakarą gimnazijos mokiniams ir mokytojams. Iš pradžių tai buvo klausimų ir atsakymų vakaras - juk įdomu pažvelgti pro langelį į kito žmogaus gyvenimą, juo labiau, jei tas žmogus - aktorius, jei jo gyvenimas dėl kūrybos įdomesnis nei kitų. Paskui aktorė deklamavo Maironio lyriką, įterpdama lietuvių liaudies dainų, kurias pati jautriai sudainavo.

Lietuvių kultūros dienos Hessene

Tarp Lietuvos ir Hesseno žemės jau kuris laikas vystosi gana draugiški santykiai. Tam ypač pasitarnavo Hesseno parlamento delegacijos, kuriai vadovavo parlamento pirmininkas Karl Starzacher, lankymasis Vilniuje praeitų metų balandžio mėn. Vienas šio vizito rezultatų buvo Lietuvių kultūros dienos Hessene, kurių rengimu rūpinosi pats parlamento pirmininkas ir Lietuvos ambasadorius Vokietijoje prof. dr. Zenonas Namavičius. Jos buvo pradėtos Hesseno parlamento muzikos salėje lapkričio 21 d. vakare ir tęsėsi iki lapkričio 27 dienos. 15 - koje Hesseno miestų, įskaitant sostinę Wiesbadeną, koncertavo Klaipėdos ir Šiaulių kameriniai orkestrai, folkloro ansamblis "Vydraga" ir Sasnausko džazo kvartetas, paskaitas apie lietuvių pasakas ir lietuvių identitetą skaitė Vilniaus universiteto prof. dr. Irena Tumavičiūtė.

Savaime suprantama, tokios dienos negalėjo aplenkti Lampertheimo nė Hüttenfeldo. Lapkričio 22 Lampertheime, Lessingo gimnazijos auloje, koncertavo Klaipėdos ir Šiaulių kameriniai orkestrai. Po koncerto buvo surengtas priėmimas, kuriame dalyvavo ir Lietuvių bendruomenės nariai, valdybos nariai, gimnazijos mokiniai ir mokytojai.

Lapkričio 25 Romuvos pilies salėje koncertavo folkloro ansamblis "Vydraga". (Vydraga yra buvusi vyriausioji laumė ragana). Į koncertą susirinko labai daug klausytojų, jų tarpe daug vokiečių. Koncerto programa buvo dviejų dalių. Pirmoji susidėjo vien iš liaudies dainų ir muzikos, atliekamos įvairiausiai liaudies muzikos instrumentais: dūdelėmis, birbynėmis, ragais ir kt. Buvo net dūdmaišis. Antroji koncerto dalis, kaip pranešė pats ansamblio vadovas, buvo naujoviškas

eksperimentas. Čia buvo pamėginta džazą sutuokti su liaudies muzika. Ir - kas galėtų pasakyti!... eksperimento vaisiai nuostabūs! Sutartinės, atrodė, tik ir laukė, kada pasaulyje atsiras džazo muzika joms pritarti. Vamzdeliai, ragai ir kitokie instrumentai taip gražiai tiko prie saksofono, mušamųjų ir kontraboso - gal ne vienam atėjo mintis, jog džazui taipgi neprošal reformuotis.

Po koncerto kalbėjo Hesseno parlamento pirmininkas Karl Starzacher. Jis pasidžiaugė, kad lietuvių kultūros dienos turi didelį pasisekimą. "Aš pats - sakė jis - labai mėgstu lietuviškas dainas. Jų klausantis, man šiurpuliai eina per nugarą".

Po koncerto svečiai dar liko pasivaišinti, pasišnekučiuoti. Paskui išsiruošė tolyn į kitą miestą, kur laukė koncertui paruošta salė.

Hamburgas

Kalėdų švenčių proga gruodžio 25 Hamburgo lietuviai gausiai susirinko į ekumenines pamaldas Šv. Teresės bažnyčioje, kurias laikė kun. B. Kuculis ir ev. diakonas R. Baliulis. Po pamaldų parapijos salė sunkiai talpino susirinkusius prie kalėdinio stalo parapijiečius.

Vaikučiams Kalėdų eglutė buvo surengta sausio 6 d. per Trijų karalių šventę katalikų misijos patalpose. Susirinko ne tiek daug vaikučių, kiek jaunimo. Apsilankė ir Kalėdų senelis - jaunas ir turtingas - gausiai apdovanojo kiekvieną, kuris išdrįso padeklamuoti ar padainuoti. Ilgai klegėjo juokas, skambėjo kalėdinės giesmės ir ilgesingos lietuviškos dainos. Apie 50 apylinkės narių ir svečių vaišinosi prie gausaus vaišių stalo.

Laimingų ir sveikų Naujųjų metų visiems lietuviams linki Hamburgo lietuvių apylinkės valdyba.

Stuttgargas

Padėkos arba Derliaus šventė Stuttgarto lietuvių buvo paminėta pamaldomis Kolpingo namuose spalio 2d. Jose prisiminta Dievo-Tvėrėjo dovanos, kurias galėdami užsiauginti, žmonės džiaugiasi ir dėkoja Kūrėjui.

Po pamaldų vykusiame pobūvyje galima buvo paskanauti pyragėlių, vaisių ir kitokių gėrybių, kuriomis prieš tai buvo papuoštas altorius. Pobūvį pajvairino lietuvių liaudies dainos, kurias, pats palydėdamas kanklėmis, dainavo Stuttgarte tęsiantis studijas mokytojas iš Kazlų Rūdos Algirdas Ališauskas. Kun. K. Senkus pristatė svečius - tris jaunuolius iš Lietuvos: Liną Senkų bei jo draugą Rimantą Apyvalą iš Vilniaus bei dr. Arnoldą Norkų, kuris iki ateinančios vasaros Stuttgarto universitete gilins savo žinias.

Lapkričio 6 d. pamaldose prisiminti mirusieji. Kun. K. Senkus paskaitė pavardes tų, kurie plačioje Stuttgarto lietuvių apylinkėje mirė nuo praeitų metų Vėlinių. Jų buvo dešimt. Pamoksle kun. K. Senkus aiškino, kas yra šventasis arba teisusis ir priminė praėjusią Visų Šventųjų šventę. Visi pagiedojo, gražiai vedant I. Budrienei, kuri šiuo metu stažuojasi Stuttgarto aukštojoje muzikos mokykloje. Šv. Mišių pabaigoje smuikininkė Rolanda C. pagrojo Gounod "Ave Maria".

Po pamaldų prie vaišių stalo prisimintas a. a. ev. kunigas Fricas Jonas Skėrys. Taip pat susipažinta su apylinkėje naujai apsigyvenusiais lietuviais, kurie atvyko stažuotis arba padirbėti vokiečių šeimose. Pobūvis pajvairintas eilėraščiais.

Gruodžio 4 d. adventinis subuvimas kaip visuomet prasidėjo pamaldomis. I. Budrienė akompanavo giedojimui. Po pamaldų buvo Stuttgarto lietuvių apylinkės narių susirinkimas,

kuriam vadovavo dr. J.Norkaitis, sekretoriavo L.Zelvytė. Po trumpų kun.K.Senkaus ir V.Orvydo pranešimų įvyko naujos valdybos ir revizijos komisijos rinkimai. Į valdybą išrinkti: J.O.Naujokienė, L.Zelvytė, Lothar Klafs ir kun.K.Senkus; į revizijos komisiją - dr.J.Norkaitis ir V.Orvydas. Po rinkimų pasivaišinta, padiskutuota. Visų malonumui Bernardas Šiurkus praturtino programą, gitara paskambindamas keletą kompozicijų.

Münchenas

Lapkričio mėnesį Müncheno lietuviai susitiko su Lietuvos parlamento deputatu Algirdu Endriukaičiu ir Čečėnijos spaudos korespondente, šiuo metu dirbančia Lietuvoje. Jie į Vokietiją atvyko dėl Čečėnijos reikalų. Lietuvos parlamente yra sudaryta speciali komisija Čečėnijai jos kovoje už nepriklausomybę paremti. Tos komisijos pirmininkas yra deputatas A.Endriukaitis. Svečiai atsakinėjo miuncheniškiams į klausimus, pasakojo apie Lietuvos padėtį, domėjosi Vokietijos lietuvių gyvenimu.

Gruodžio 24 d. Müncheno lietuvių bendruomenės namuosna, kaip ir kiekvienais metais, rinkosi lietuviai prie Kūčių stalo, kad šį šventą vakarą prisimintų Jėzaus gimimą, pasidalintų tarpusavy gerumu ir meile. Susirinko apie 40 žmonių - ne tik miuncheniškių, bet ir svečių iš Lietuvos bei Amerikos. Dalyvavo ir vokiečių šeima, Anneliese ir Harald Erhardt'ai, kurie labdaringomis akcijomis daug padeda Lietuvai.

Vakaras pradėtas malda, kurią vedė miuncheniškių zakristijonas Pauliukevičius. Po to visi dalinosi kalėdaičiu, linkėdami vieni kitiems viso kas geriausia. Kūčių stalo valgius paruošė A.Grinienė kartu su Müncheno lietuviais studentais. Besibaigiant vakarui, jaunimas parodė savo pačių paruoštą meninę programą - eilių ir giesmių pynę. Antrąją šv. Kalėdų dieną lietuviai rinkosi į šv.Mišias, kurias atnašavo kun. J.Vaišvilas.

Nebuvo užmiršti ir mažieji bendruomenės nariai - Trijų Karalių dieną jiems buvo surengta lietuviška Kalėdų eglutė, į kurią susirinko 10 vaikų su savo tėveliais. G.Vyšniauskas paskaitė vaikams pasakų, kurias vaikai čia pat ir suvaidino. Kalėdų senelis (T. Makaras) atnešė visiems taip laukiamų dovanų. Miela buvo klausytis, kaip vaikai deklamavo ir dainavo. Ant stalų netrūko saldumynų. Buvo labai smagu.

Lietuvos Nepriklausomybės dienos minėjimas Münchene numatomas vasario 26 d. Paskaitą ta proga paskaitys dr.K.Girnius, dirbantis Laisvosios Europos radijuje. Müncheno lietuvių teatras ruošia tai progai vaidinimą - Žemaitės komediją "Trys mylimos". O pabaigai visų lauks vėdarų balius.

Bensheimo Lions klubas padeda Lietuvai

Atgavus Lietuvai nepriklausomybę, prasidėjo įvairiopus vakariečių bendravimas su naujai Europoje išdygusia valstybe. Įvairios grupės, delegacijos ėmė lankytis Lietuvoje, prekybininkai, pramoninkai pradėjo zonuoti naujas galimybes, būriais patraukė smalsumo turistai. Bet ir karitatyvinei veiklai atsirado naujos dirvos Pabaltijyje. Kaip matyti iš pranešimų, daugelyje lietuvių apylinkių išsivystė vietos lietuvių bendradarbiavimas su pavieniais vokiečiais arba vokiečių organizacijomis, kurie savo labdaringą veiklą nukreipė Lietuvos link.

Prieš trejus metus Romuvoje apsilankė Bensheimo Lions klubo narys Walter Willmes su prašymu nurodyti kokią nors senelių prieglaudą Lietuvoje, kurią jie galėtų lankyti ir globoti. Jiems buvo nurodytas Padvarių pensionatas, esantis šalia Kretingos. Netrukus klubo narių rūpesčiu buvo

paruošta didelė rūbų, ligoninės lovų ir čiužinių, o taip pat medžio apdirbimo įrankių, kurių pensionato vadovybė pageidavo, siunta. Be to buvo parūpintas naujas stomatologijos kabinetas, kuriam vietą pensionate paruošti turėjo iki atvažiuojant klubo atstovams. Bensheimo miesto senamiesčio aikštėje suorganizuotas kalėdinis bazaras su šūkiu "Padėkime Lietuvai". Surinkta nemažai pinigų, reikalingų apmokėti transporto ir kitokioms išlaidoms.

Labiausiai šiame darbe užsigažavo du klubo nariai: Walter Willmes ir Ernst August Behne. 1993 gegužės 29 jie nuvyko į Padvarius, ir tai buvo pirmas jų susitikimas su Lietuva ir jos vargais. Patyrę, kad karitatyvinei veiklai čia nėra ribų, visomis jėgomis pasinėrė į darbą. Be Padvarių pensionato ėmėsi globoti Pabradės ir Kauno invalidų vaikų namus bei Ilguvos psichinių ligonių prieglaudą, o pastaruoju metu ėmė ieškoti būdų padėti Kauno ortopedinei klinikai, kad būtų imanoma paruošti kokybiškesnius protezus.

Šio klubo organizuojama pagalba yra planinga, ir labai atsižvelgiama į globotinių pageidavimus. Jei Pabradės vaikų namų direktorė pageidavo vaikams sportinių batų, tai buvo nupirkti visiems vaikams naujintelaičiai sportbačiai, ir dar su atsarga. Jei patys W. Willmes ir E. A. Behne pastebėjo, kad grybelis apėmęs valgyklos sienas, tai parūpino reikiamą kiekį specialių keturių fazių Caparol dažų, kurie tą grybelį išnaikina. Visų skaudžiausią padėtį rado Ilguvos psichiniai nesveikų ligonių namuose. Ją plačiai aprašė savo ataskaitoje klubo nariams, pargabeno daug nuotraukų. Užsimojo ligoniams parūpinti nebūtinai gražius, bet stiprius vokiečių kariuomenės lietpalčius, naujas kriaukles, kranus. Paskutinę siuntą pergabenant, dingo visi nauji kranai 15-ai naujų kriauklių, juos turės iš naujo pirkti. Ilguvos prieglauda yra giliausiame užkampyje, net gero kelio nėra ten privažiuoti. Klubas surinko 10 naudotų dviračių prieglaudos tarnautojams, kad ir jų dalį palengvintų.

Klubo veikla nuolat aktyvėja, nariai ruošiasi ekskursijai po globojamas įstaigas. Aukščiau minėti ponai jau turi nemažą draugų Lietuvoje, spėjo pamilti ją, jos gamtą įvairiais metų laikais. O mes džiaukimės ir dėkokime Dievui, kad mūsų Tėvynei siunčia tokių žmonių.

VASARIO 16 GIMNAZIJOJE

Talentų vakaras

Lapkričio 12 gimnazijos berniukų bendrabučio salėje įvyko 12-asis Talentų vakaras, kurio pradininkai ir nuolatiniai organizatoriai yra gimnazijos ateitininkų kuopa. Šis vakaras yra mokinių labai mėgiamas ir laukiamas. Jame gali pasirodyti visi, kas tiktai nori, net ir tie, kurie nelabai yra tikri dėl savo talento. Prailgusiais rudens vakarais ir maži, ir dideli ima ruoštis. Pirmiausia ieškoma idėjų, ką čia reiktų įdomaus parodyti, kad žiūrovai taptų sužavėti, gal net apstulbinti. Paskui sugalvoti veikalai plečiami, papildomi, vėl trumpinami, kitaip sakant, visaip tobulinami. Kartais dėl nuomonių nesutikimo keičiasi režisieriai arba aktoriai, atsitinka, kad žymus kūrinys ir visai neišvysta Talentų vakaro rampos šviesos.

Ateitininkų kuopa pasirūpino, kad bendrabučio salė atrodytų šventiška. Kad vienas pasirodymas per daug nestelbtų kito, tarp jų žiūrovus užėmė ateitininkų paruošti intarpai: Dalia Jokūbaitytė ir Kazimieras Kaminskas vaidino du senutėlius, kurie prisimena linksmą ir įvairų gyvenimą Vasario 16 - osios gimnazijoje. Savo prisiminimus jie pajavairino video įrašais.

Gausių ir įvairių talentų esama gimnazistų tarpe. Vieni parodė neblogai paruoštas šokio kompozicijas, kiti grojo įvairiais instrumentais, dar kiti dainavo. Buvo net ir savotiškos pantomimos vaizdelis. Labiausiai mokiniai mėgsta vaidinti. Šiai meno mūzai palankumą reiškia

visokio amžiaus moksleiviai. Antai vyresnieji vaidino "Lietuvos istorijos vaizdelius", modernišką Raudonkepuraitę su argentinietiškais atspalviais, o jaunesnieji - nakties linksmybes bendrabutyje, kai bendrabučio vedėjas kietai užmiega. O viena mokinė iš Lietuvos sušoko aerobic stiliaus šoki solo.

Talentų vakaro organizatoriai visuomet parenka įdomią žiuri komisiją, joje visuomet būna keletas narių, nepažįstančių dabartinių mokinių, todėl labai pasitikima tokios komisijos objektyvumu. Šįkart vertintojų komisiją sudarė S.Šulcienė, R.Margevičienė, R.Jankūnienė, D.Udrys ir R.Klimaitis. Jie paskyrė 5 premijas. Pirmoji atiteko tryliktokėms kankano šokėjoms, antroji - jaunesniųjų klasių mokiniams už vaidinimą apie naktinius nuotykius bendrabutyje. Trečioji vieta buvo skirta Ryčiui Mėdžiui už pantomiminį vaidinimą, tik jis tą pantomimą atliko ne su tikru veidu, o su jo imitacija, išpiešta ant nuosavos nugaros, ir, svarbiausia, rankų judesiais. Tai buvo kartu ir sportinės ištvėrmės demonstracija. Ketvirtoji vieta atiteko grupei vaidintojų, pavaizdavusių modernios Raudonkepuraitės nuotykius, keliaujant pas močiutę per Argentinos mišką. Penktąją vietą laimėjo Raminta Mooraitė už savo kūrybos dainą, kurią pati padainavo priskambindama gitara.

Specialų apdovanojimą gavo būsimosios gimnazistės, o dabar dar tik pradinukės vokiškose mokyklose: Laura Šiugždinytė, Živilė Vitkauskaitė, Gabrielė Jankūnaitė, ir Lina bei Daina Šmitaitės. Jos atliko kompoziciją "Pagrandukas". Gimnazijos mokytojai, sprendžiant iš plovimų garsumo, pasirodė vos ne geriausiai, bet komisija jiems neskyrė jokios premijos. Jie pavaidino mokinių gyvenimą bendrabutyje ir už jo ribų. Laimėtojų buvo įteiktos dovanos, kurių dėka suplonėjo ateitininkų kuopos globėjos pinigine. Ji padėjo visiems šio vakaro dalyviams ir pakvietė ir toliau gausiai jame dalyvauti.

Abiturientų šimtadienis

Lapkričio 26 abiturientai pakvietė mokytojus, gimnazijos darbuotojus, vyresniųjų klasių mokinius, tėvelius bei paskutiniųjų metų absolventus į rimtą balių - šimtadienį. Šiam baliui vyresniųjų klasių mokiniai labai ruošiasi. Nors šiaip mokiniai nėra kostiumų ar balinių suknių mėgėjai, bet, artinantis šiam baliui, vaikinai išvėdina tėvų įdėtas eilutes, kai kurios merginos kartais netgi pačios siuvasi kažką elegantiškesnio - ir taip šimtadienis išvirto į tokį parengimą, kur beveik nebegalima atpažinti mokinių: vietoj berniokiškai išdykėlės panelės staiga matai elegantišką jauną damą, ilga juoda suknia, viršugalvin sukelta šukuosena. O antai tas vaikinai, kur nuolat pratrintais džinsais dėvi, šiandien ne tik elegantiška eilute apsivilkęs, bet ir kaklaraiščiu ryši, o tas kaklaraištis dar segtuku pritvirtintas - stačiai negali atsistebėti!

Vakarop visiems susirinkus, tryliktokai pasveikino svečius lietuviškai ir vokiškai. Vienuoliktokai - o jų šiais metais didelis būrys - padainavo dainą "Mokslo traukinys". 13 b klasės mokiniai iš Argentinos ir Urugvajaus padainavo Draugų dainą, kviesdami visus salėje esančius prisijungti. Tuomet tryliktokai susiruošė atiduoti savo valdžios gimnazijoje simboli - Raktą - naujesiems gimnazijos šeiminkams dvyliktokams. Bet su valdžia visuomet sunku skirtis, todėl prieš perleisdami savo viršininkavimo teises dar mandagia forma viską susakė, ką apie savo paveldėtojus galvoja. Ta mandagi forma buvo tokia: apsimetė, jog kalba apie dinosaurus, net paveikslėlius jų demonstravo, tačiau iš tokių vardų, kaip Edicus Parfomicus arba Linosaurus agresivus galima buvo atspėti, kuriam dvyliktokui skiriama dygliuota charakteristika. Švelniai pasikandžioję, abiturientai vis dėlto įteikė raktą.

Dvyliktokai, apsidžiaugę gauta valdžia, netruko atsakyti. Tam reikalui jie įkurdino salėje televizijos stotį, kurios pranešinėtojai daug įdomaus papasakojo apie pretendentes į brandos

atestatą. Abiejų klasių kalbos buvo linksmos, tačiau juokai neskaudūs ir niekam nuotaikos nesugadino.

Po programinės dalies atėjo eilė pasistiprinti. Bendrabučio foje, ant teniso stalo, buvo sukrauti užkandžiai, kuriuos pagamino gimnazijos virėjos, o produktus šiems gardumynams mokiniai nupirko iš šiai progai mokytojų ir tėvelių suaukotų pinigų. Paskui jau atėjo eilė šokiams. Šokama buvo iki pat 12 val. Tai jau skausmo riba, nes mažesnieji mokiniai šeštadieniais vėliausiai nuo vienuoliktos turi gulėti patalėlyje ir miegoti.

Kalėdų eglutė

Gruodžio 16 nuo pat ryto gimnazijos klasėse bei koridoriuose vyravo atostogų nuotaika. Linksmas klegėjimas skelbė, kad vyksta paskutinės pamokos, o ir tos pačios nebe visai rimtos: su pasikalbėjimais, pajuokavimais. Kai kurie mokiniai su mokytojais prisistatė virtuvėn už pagalbininkus. Mergaitės padėjo pjaustyti burokėlius, bulves mišrainėms, berniukai sustatinėjo stalus, kėdes valgykloje. Joje, kur šiaip kasdien prie pietų stalo susėda apie 100 asmenų, šį vakarą ketino Kūčių vakarienę valgyti dvigubai tiek žmonių. Į šią tradicinę gimnazijos šventę susirenka ne tik mokiniai, bet ir visi mokytojai su šeimomis, Kuratorijos valdybos atstovai, gimnazijos darbuotojai, kviečiami vietinių katalikų bei evangelikų bažnyčių kunigai, o taip pat Hüttenfeldo miestelio viršaitis ir, be abejo, spaudos atstovai. Prisideda ir mokinių paimti atvykę tėveliai. Žodžiu, valgykloje turi sutilpti daug stalų ir kėdžių, kad užtektų vietos visiems numatytiems ir nenumatytiems svečiams. Anksčiau valgyklos gale dar likdavo siauras ruožas, kur pajėgdavo įsisprausti gimnazijos orkestras bei dainininkai, tačiau paskutiniaisiais metais, padaugėjęs mokinių skaičiui, to ruoželio nebeliko - programos atlikėjai išsikūrė gražiojoje pilies salėje.

Jau kelinti metai iš eilės, vadovaujami mokytojo A.Paltino, gimnazijos mokiniai paruošia daugiau nei valandos koncertą. Visi, kas tik moka koku nors instrumentu groti ar dainuoti, turi progos pasirodyti šiame Kalėdiniam koncerte. Taipgi miestelyje bei netolimose apylinkėse gyvenantys mažesnieji lietuviai, kurie gimnazijos dar nelanko, mielai dalyvauja šiame koncerte, parodo, ko yra išmokę muzikos mokyklose. Kelias mažas lietuvaites pianinu skambinti moko R.Nemunienė, tad jos mokinės taip pat turi galimybę išeiti į sceną.

Penktą valandą vakaro visi gražiai pasipuošę susirinko pilies salėje. Salė buvo pilnutėlė žiūrovų, kitiems net teko klausytis stovint koridoriuje. Koncertą pradėjo mažiausieji, atlikdami neilgus kūrinėlius įvairiais instrumentais. Paskui vyreniųjų klasių mokiniai perėjo prie vis sudėtingesnių kūrinių, instrumentinę muziką pajavairino vokalinis ansamblis kalėdinėmis dainomis, o galiausiai kalėdines melodijas išpūdingai sugrojo jaunesniųjų ir vyreniųjų mokinių orkestrai. Žiūrovai negailėjo katučių koncerto dalyviams bei jų vadovui, idėjusiems daug pastangų. Po koncerto mokyt. A.Paltinas pakvietė visus koncerte dalyvavusius įsiamžinti bendroje nuotraukoje.

Tuoju po koncerto visi rinkosi į gimnazijos valgyklą. Klasių vadovai su savo auklėtiniais sėdosi prie stalų. Šurmuly s aptilo, kai prie eglutės sustojo deklamuotojai iš vyreniųjų klasių. B.Brazdžionio, Maironio ir kitų Lietuvos poetų eilėmis apie Kalėdas jie pradėjo šį vakarą prie šventiško Kūčių vakarienės stalo ir uždegė Kalėdų eglutės žvakutes. Tuomet gimnazijos katalikų mokinių kapelionas kun. Gediminas Tamošiūnas perskaitė išėivijos lietuvių vyskupo Pauliaus Baltakio kalėdinį laišką tikintiesiems ir taip pat savo vardu sveikino visus susirinkusius, linkėdamas gražaus vakaro. Visi uždegė ant savo stalų žvakes ir sugiedojo "Tyli naktis, šventa naktis". Tryliktos klasės mokinys Kazimieras Kaminskas perskaitė evangeliją, skirtą šiam vakarui. Po to evangelikų kun. Tamara Šmitienė pasveikino visus ir sukalbėjo maldą. Šventėje dalyvavo ir netoliese gyvenantis evangelikų kunigas Martynas Klumbys. Po maldos mokiniai sugiedojo labai mėgiamą kalėdinę giesmę "Didis džiaugsmas patekėjo". Paskui gimnazijos direktorius Andrius Šmitas kalbėjo apie lietuviškus Kūčių papročius, apie jų prasmę. Jis pažymėjo, kad Kūčių vakaro

papročiai yra tvirčiausiai lietuvių tautoje išsakiniję papročiai. Net seniai užmiršę savo kalbą Pietų Amerikos lietuviai Kūčias švenčia visvien lietuviškai. Savo kalboje direktorius prisiminė mirusius mokytojus: ev. kapelioną kun. Fricą Skėrį, kuris įkurdino Kūčių vakaro šventę gimnazijoje ir beveik keturiasdešimt metų ją pravedavo, ir vokiečių kalbos mokytoją Ruth Staufenberger, kurią tik prieš vieną dieną mokiniai palydėjo į amžino poilsio vietą.

Tuomet visi laužė, dalinosi kalėdaičius. Tai gražiausias šio šventinio vakaro momentas. Kažkas slypi tame baltame duonos paplotėlyje, nes jį dalinantis visų akys nušvinta, veidai pragiedrėja. Po mažą trupinytį laužia vienas nuo kito, sveikinas, linki linksmų Kalėdų, gražių atostogų. Su daugybe draugų dalinasi tą kalėdaitį, su mokytojais, kurie šventiškai nusiteikę irgi kitaip mokiniams atrodo. Antai viena mokytoja pliaukšteli per užpakaliuką savo mažyliui, bešliaužiančiam po stalu, ištraukia už kojos nutvėrus jį iš postalės - ir kokia ji panaši pasirodo besanti į nuosavą mamytę! Iškart daug artimesnė ir suprantamesnė už tą nuolat pamokose matomą esybę.

Vakarienė tokį vakarą yra žavi. Valgiai pasninkiški, bet, paskaninti Kūčių vakaro nuotaika, yra daug gardesni. Jei tą pačią silkę mokiniai gautų kitą kurią eilinę dieną, gal net pasigirstų murmėjimas "gimnazijos maistas", "vis tas pats" ar panašiai. Bet nieko tokio ši vakarą negirdėti, nes yra šventė, nes rytoj atostogos. Visi vaišinas, šnekučiuojasi. O kelios merginos iš vyresniųjų klasių neturi kada sėsti prie stalo. Mat, jos išsigalvojo tokį dalyką, kuris vadinasi šventinis paštas. Advento metu gimnazijos valgykloje stovėjo padėta "Kalėdinio pašto" dėžė, į kurią galima buvo įmesti sveikinimo atvirukus savo draugams. Pirmaisiais tokio "pašto" metais ten buvo įmesta vos keletas sveikinimų, bet su laiku tos dėžės populiarumas labai išaugo, ji tapo stačiai prikimšta, o pačios paštininkės liko be valgio ir be kojų, kol tokią gausybę linkėjimų išdalino.

Pavėlavęs į vakarienę, iš tolimosios Šiaurės atvyko Kalėdų Senelis. Kadangi šiltame Pareinyje sniego nebuvo, tai paskutiniuosius nuotolius įveikė automobiliu, labai sujaudindamas gimnazijos ūkvedę. Mat, kaip visuomet norėjo efektingai privažiuoti prie pat valgyklos ir vos neivažiavo į šviežiai pasodintas rozes. Bet viskas baigėsi laimingai, ir džiaugsmas buvo didelis, nes Kalėdų Senelis atsigabeno begales dovanų. Žinoma, už vargą jis norėjo šio tokio atlygio: vieni turėjo padainuoti, kiti padeklamuoti. Tačiau apdovanoti buvo visi, net ir netaalentieji. Aukotojų dėka Senelis galėjo atgabenti gana didelius krepšius, pilnus riešutų, apelsinų, obuolių, šokolado ir kt. Kai kuriems tai buvo lyg ir lauknešėlis ilgoje kelionėje į namus. Keli iš toliau atvykę mokiniai susiruošę apžiūrėti Senosios Europos su keliomis markėmis kišenėje - naktis leis traukiniuose, maitinsis duona, vandeniu, tad Kalėdų Senelio riešutai ir šokoladas - puikus tokio valgiaraščio pajavairinimas.

Lietuvos švietimo ministro apsilankymas Vasario 16 - osios gimnazijoje

Sausio 19 Vasario 16-osios gimnaziją savo apsilankymu pagerbė Lietuvos respublikos švietimo ministras prof. Vladislavas Domarkas ir jo pavaduotojas dr. Jonas Puodžius. Jie lankėsi Vokietijoje Hesseno švietimo ministro kvietimu. Pagrindinis šios kelionės tikslas buvo pasitarti dėl Lietuvos ir Hesseno žemės bendradarbiavimo švietimo srityje. Ministras bei jo pavaduotojas lankėsi Karbene, kur susipažino su protišcai atsilikusių vaikų mokykla ir dirbtuvėmis, kuriose jie mokosi atlikti nesudėtingus darbus. Taip pat jie pabuvojo Frankfurto/M. Goethes universitete, kuris jau seniai palaiko draugiškus ryšius su Vilniaus universitetu. Į programą buvo įtraukta ir apsilankymas Vasario 16-osios gimnazijoje Hüttenfelde.

Buvo ką tik prasidėjusios Kalėdų atostogos. Visi mokiniai išsivažinėję - kas į namus, kas susipažinti su Lietuva arba Senąja Europa. Garbingus svečius pasitiko gimnazijos direktorius, mokytojai, VLB valdybos nariai, Lampertheimo miesto burmistras dr. J.Dieter, Hüttenfeldo

viršaitis E.Maul. Svečius atlydėjo Hesseno švietimo ministerijos referentė privačioms mokykloms p.Noke. Visi buvo pakviesti į pilies salę, kur netrukus buvo patiekti iškilmingi pietūs. Po jų gimnazijos direktorius Andrius Šmitas pasveikino svečius, sakydamas, jog labai gaila, bet gimnazijos ponui ministrui negalės šikart parodyti, nes ją sudaro mokiniai, o jų šiuo metu nėra. Bet užtat pakvietė netrukus apsilankyti dar kartą ir su ja susipažinti. Šį kartą jis galės pristatyti tik gimnazijos mokytojus. Ir tuomet supažindino su kiekvienu mokytoju bei kitais svečiais. Paskui jis trumpai nušvietė gimnazijos istoriją, o mokytojai lituanistai papasakojo, kaip jie dėsto lietuvių kalbą ir literatūrą, kokius naudoja vadovėlius.

Ministras savo kalboje pabrėžė, kad jam svarbu buvo apsilankyti šioje lietuvių gimnazijoje, kad jos vardas Lietuvoje daug reiškia. Papasakojo apie dabartinę švietimo sistemą Lietuvoje, apie naujus vadovėlius ir apie sunkumus juos gana greitai paruošti ir išleisti. Užklaustas jis papasakojo apie tautinių mažumų švietimo būklę Lietuvoje, tuo nustebindamas visus čia buvusius vokiečius. Jie ir neįsivaizdavo, kad mažoje Lietuvos valstybėje yra tiek daug mokyklų, skirtų tautinėms mažumoms, ir juo labiau neįsivaizdavo, kad visi dalykai tose mokyklose dėstomi mokinių gimtąja kalba.

Po pokalbio ministrui ir kitiems svečiams buvo parodyta gimnazijos patalpos, bendrabučiai, pilis, kurioje yra gimnazijos muzikos kambariai, biblioteka, koplyčia, Lietuvių kultūros instituto archyvai. Toliau dar maloniai bendrauta prie kavos, kol atėjo laikas atsisveikinti, nes svečiai turėjo laikytis tolimesnės viešnagės programos.

Šio vizito rezultatas buvo abiejų ministrų priimtas bendras pareiškimas, kurio tekstą pilnai čia skelbiame.

B e n d r a s   p a r e i š k i m a s

Dėl Vokietijos Federacinės Respublikos Hesseno žemės Kultūros ir švietimo ministerijos ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos bendradarbiavimo švietimo srityje

Vokietijos Federacinės Respublikos Hesseno žemės kultūros ir švietimo ministerija ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, toliau vadinamos šalimis, įsitikinusios, kad bendradarbiavimas švietimo srityje yra itin svarbus papildant Lietuvos Respublikos ir Vokietijos Federacinės Respublikos Vyriausybių 1993 m. liepos 21 d. Bonoje pasirašytą bendradarbiavimo kultūros srityje Sutartį ir skatina draugiškus santykius tarp Lietuvos ir Hesseno žemės, pareiškia:

1. Šalys telks pastangas supažindinti savo gyventojus su viena kitos švietimo sistema, jos įstatymais ir jų įgyvendinimu.
2. Šalys skatina savo atstovų dalyvavimą kitos šalies rengiamose konferencijose, specialistų suvažiavimuose, konkursuose ir kituose renginiuose švietimo klausimais.
3. Šalys skatina bendradarbiavimą pradinio ir visų kitų pakopų bendrojo lavinimo, taip pat profesinio mokymo srityse, padės užmegsti ryšius tarp atskirų mokyklų, mokytojų rengimo ir jų kvalifikacijos tobulinimo įstaigų.
4. Šalys bendradarbiaus mokytojų kvalifikacijos tobulinimo srityje, keisis mokymo priemonėmis, metodine literatūra, padės užmegsti tiesioginius ryšius tarp šių klausimų sprendimu suinteresuotųjų institucijų, skatins mokyklų inspektorių ir vadovų, mokytojų ir moksleivių bendradarbiavimą ir mainus.

5. Šalys yra įsitikinusios, kad Lietuvos gimnazija Lampertheime-Hüttenfelde ir Vokiečių mokykla Klaipėdoje vaidina itin svarbų vaidmenį, vystant Lietuvos ir Vokietijos dalykinį ir draugišką bendradarbiavimą, ir pagal galimybes remia šiuo mokyklų darbą.

Pasirašyta 1994 m. gruodžio mėn. 20 d. Wiesbadene.

Pasirašė:

Hesseno Švietimo ministras Hartmut Holzapfel ir
Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministras Vladislavas Domarkas.

Kvietimas į vaikų vasaros stovyklą Lietuvoje

Lietuvos ryšių su tautiečiais užsienyje tarnyba kviečia Vokietijos lietuvių bendruomenės vaikus vasarą paatostogauti tėvų žemėje. Šiomet numatoma stovyklą organizuoti netoli Palangos arba prie Kuršių marių. Numatytas stovyklavimo laikas - nuo liepos vidurio. Stovykla tęsis 3 savaites. Į ją susirenka vaikai iš įvairių kraštų. Praeitais metais buvo iš Sibiro, Kaukazo valstybių, Latvijos, Vokietijos ir Jungtinių Amerikos Valstybių. Priimami ir vaikai iš Lietuvos. Sekančiame numeryje bus paskelbta daugiau žinių apie šią stovyklą.

Svarbus pranešimas

Nuo 1995 m. sausio 1 d. daugiau nebeišduodamos įvažiavimo į Lietuvą vizos prie Lietuvos valstybės sienų.

MIRUSIEJI

A. a. kun. Frico Skėrio laidotuvės

Kaip jau praeitame "Informacijų" numeryje paskelbėme, lapkričio 19 po ilgos ir sunkios ligos mirė lietuvių evangelikų liuteronų kunigas Fricas Jonas Skėrys. Palaidotas jis Mannheim-Friedrichsfeldo kapinėse spalio 25 dieną. Į laidotuves susirinko apie 250 žmonių, dauguma lietuvių, ypač jo buvusių parapijiečių. Dalyvavo ir Vasario 16-osios gimnazijos mokiniai bei mokytojai. Tautiniais rūbais pasipuošę, gimnazistai stovėjo garbės sargyboje šalia karsto.

Laidojimo apeigas atliko vietos vokiečių evangelikų kunigas Zeller, Vokietijos lietuvių evangelikų liuteronų bažnyčios valdybos pirmininkė kun. Tamara Šmitienė ir iš Lietuvos į laidotuves atvykęs Plikių evangelikų parapijos klebonas kun. Liudvikas Fetingis. Kun. Zeller savo pamoksle, kalbėdamas apie velionio gyvenimą, citavo nacių nužudyto teologo Bonhoefer eilėraščio eilutes. Sunkiame, karo audrų paliestame gyvenime, velionis nuolat juto Aukščiausiojo globą. Kun. T. Šmitienė, kalbėjo apie velionio veiklą ir nuopelnus Vokietijos lietuviams ir lietuviams evangelikams. Malda vokiškai sukalbėjo kun. L. Fetingis.

Prie kapo Vokietijos LB valdybos ir Vasario 16-osios gimnazijos vardu su velioniu atsisveikino gimnazijos direktorius A. Šmitas. Jis kalbėjo, jog velionis buvo žymus lietuvių veikėjas, suminėjo, kiek daug jis yra nuveikęs Vokietijos lietuvių bendruomenei, Lietuviams evangelikams Vokietijoje ir lietuvių jaunimui. Sakė, jog lietuvių visuomenė pasigėdino energingo veikėjo, nes daug darbų, kuriuos jis atlikdavo, dabar liks nepadaryti.

Kun. Tamara Šmitienė pranešė, jog praeitą sekmadienį visose lietuviškose evangelikų liuteronų pamaldose pasaulyje buvo meldžiamasi už a. a. kun. Fricą Skėrį. Friedrichsfeldo evangelikų bažnyčioje už velionių atlaikytos pamaldos sekmadienį po laidotuvių. Velionis paliko liūdinčią žmoną Anneliese, dukrą Janiną su žentu, anūką ir seserį.

Viktorija PROSINSKIENĖ - Kybartaitė, VLB Stuttgarto apylinkės narė, mirė 1993 m. lapkričio 12 d. Buvo gimusi 1901 balandžio 29 Tauragėje. Mokėsi Kaune. Akušerė, pasižymėjusi nuoširdžiu patarnavimu. Į Vokietiją atvyko 1944 metais. Gyvai dalyvavo lietuviškoje veikloje, buvo Stuttgarto lietuvių moterų klubo pirmininkė. Nulūžusi klubo ir rankos kaulus, ilgus metus iki mirties buvo prižiūta prie lovos. Jos vyras, dipl. inž. Liubomyras Prosinskas, buv. Vokietijos LB valdybos pirmininkas, mirė prieš 30 metų.

Šarūnas BALČIŪNAS mirė Lenkijoje 1994 rugpiūčio 14 d. Velionis prie eilę metų buvo atvykęs į Villingeną iš Lenkijos, iš Dancigo. Prašėsi politinio prieglobsčio, bet jo negavo ir liepos mėnesį buvo prievarta sugražintas į Lenkiją. Būdamas nestiprios sveikatos, už mėnesio mirė.

Vladas ŠAKALYS, nuo seniai gyvenantis Schwenningene, staiga mirė 1994 m. spalio 12 d. Jo palaikus urnoje pasiėmė jo giminės į Lietuvą, kurią jis labai mylėjo. Velionis buvo gimęs 1921 gruodžio 23 d. Obeliuose Rokiškio apskrityje. Į Vokietiją atvyko karo metu. Po karo tarnavo amerikiečių darbo kuopose. Liko viengungis. Buvo Vokietijos lietuvių bendruomenės narys, skaitė ir rėmė lietuvišką spaudą.

Ruth STAUFENBERGER, daugelio iš užjūrio ir Lietuvos atvykusių Vasario 16-osios gimnazijos mokinių vokiečių kalbos mokytoja, mirė 1994 m. gruodžio 12 d. po sunkios ligos. Palaidota gruodžio 15 d. Heddeshaimo kapinėse. Laidotuvėse dalyvavo daug buvusių jos mokinių-lietuvių ir beveik visi Vasario 16-osios gimnazijos mokytojai bei vyresnieji mokiniai. Pildydami velionės norą, daugelis buvo apsirengę tautiniais rūbais ir sugiedojo dvi lietuviškas giesmes.

Rozalija BRODZINSKIENĖ / Brodzinski staiga mirė praeitą vasarą Wasseraifingene. Ji su Juozu Brodzinsku užaugino keturis vaikus. Buvo kilusi iš Lenkijos, nuo Krokuvos. Jos vyras Juozas Brodzinskas, kilęs iš Kaišiadorių valsčiaus, dabar invalidas, yra patalpintas Wasseraifingeno senelių prieglaudoje, Schimmelsberg.

Konstantinas ŽUTAUTAS po trupos sunkios ligos mirė 1994 m. gruodžio 27 d., sulaukęs 73 metų amžiaus. Buvo gimęs 1921 metais Brizgiuose. Priklausė šaulių organizacijai ir vėliau prisijungė prie generolo Plechavičiaus kariuomenės, su kuria 1943 metais atvyko į Vokietiją. 1948 m. Merxhausenso pabėgėlių stovykloje vedė žmoną Charlotte. Nuo 1949 m. gyveno Augsburgėje su šeima, kur ilgus metus iki pensijos dirbo prie amerikiečių armijos butų inspektoriumi. Jis našlę, dvi dukras ir 5 anūkus.

Gauta paminėti

TĖVIŠKĖS PASVEIKINIMAS (Heimatgruss). Vokiečių iš Lietuvos metraštis 1995 vokiečių kalba. Išleido vokiečių iš Lietuvos draugija. Redagavo Alfred Franzkeit P.i.R. (In den Wiesen 3 27259 Wehrbleck). 120 psl. Kaina 8 DM. Tai 39-as Franckaičio redaguotas metraštis, ir jau ruošiamas 40-asis, kurio pagrindinis motyvas bus - ryšiai. Šiometiniame metraštyje išspausdinta 14 straipsnių, iliustruotų 23 nuotraukomis, ir 9 eilėraščiai.

Vienas įdomiausių straipsnių - Sigmar Rundt "Lietuviai XVII a. gale". Kalbama apie prūsų lietuvius Ebenrode, Stalupėnų apskrityje. Veltui jame ieškotume statistinių žinių. Rašoma, kaip, laikui bėgant, keitėsi vokiečių nuomonė apie lietuvius. Aptariami Budvyčių (Ragainės apskr.) vokiečių ir lietuvių parapijos klebono Theodor Lepner 1690 metais parašyta knyga "Prūsų lietuvių arba supažindinimas su pavardžių kilme, vaikų krikštu, vestuvėmis, kūno ir dvasios būkle, drabužiais, butu, maistu ir žemės dirbimu, valgiu ir gėrimu, kalba, pamaldomis, laidotuvėmis ir kitais panašiais prūsų lietuvių dalykais".

Rundt pastebi, kad 1670 pastorius Mattheus Prătorius veikale "Deliciae prussicae" labai žeminančiai ir pašiepiamai pavaizdavo prūsų lietuvius. Th.Lepner bando objektyviai žvelgti, bet ir jam trūksta reikalingo supratimo bei tolerancijos. Jis cituoja savo kolegą slapyvardžiu Rundrauss von Wahrendorf, kuris apie prūsų lietuvius tarp kitko rašė: "Nors ir ūkininkai yra žmonės, bet daugiau netašyti ir storžieviai negu kiti. Kai stebi jų papročius ir mostus, nesunku piktavali žmogų nuo ūkininko atskirti. Visiems žinomi jų bjaurūs papročiai tiek kalboje, tiek ir laikysenoje. Jiems vistiek su kuo bekalbėtų. Retai atsimenta kepurę nusiimti... Be to, ūkininkas negali laisvai stovėti - turi susirasti vietą, kur galėtų atsiremti. Bet jei jis laisvai stovi, tai sulenkęs nugarą remiasi ant lazdos, ir, jei nepastebimai ji būtų patraukta į šalį, tai jos savininkas kristų ant žemės arba ant prie jo stovinčio žmogaus taip, kad šis negreit juo atsikratytų". Daro išvadą: "Ūkininkas yra kaip jautis, tik tuo skirtumu, kad neturi ragų".

Lepner gina lietuvius nuo tokios kritikos. Anot jo, prūsų lietuvis sveikindamasis moka nusiimti kepurę. Jis netgi ranką paduoda. Pažįstamos moterys sveikindamosi bučiuojasi. Kiekvienu paros metu sveikinasi šiandien priimtu sveikinimusi : labas rytas, laba diena, labas vakaras, o vakare sako labanakt. Jei sutinka svetimą žmogų dirbant, sako: padėk Dieve. Jiems galioja priežodis - kas pasakyta, turi būti įvykdyta. Bet pasitaiko, kad ir jie nelaiko žodžio. Tada vokiečiai paniekinamai sako: iš išorės lietuvių paiki ir devynis kartus kvailesni iš vidaus. Tačiau lietuvių laiko save gudriais ir suktais. Jie sako: ir vokiečiai greitai bus tokie gudrūs, kaip ir mes. Šiurkštą klimata žemumai lietuvių geriau perneša, kaip jų vokiškai kalbantys kaimynai. Vaikai nuo ketverių metų bėgioja basi ir be kepurėlių ant ledo ir po sniegą. Todėl ir suaugę gali vasarą ir ledinę žiemą sunkų darbą pakelti.

Aprašant namus, nurodoma, kad jie buvo šiaudais dengti, o viduje turėjo židinių valgiui gaminti ir šildyti. Kadangi tai sudarė gaisro pavojų, Friedrichas Didysis įsakė išvesti kaminus. Toliau smulkiai aprašomos klėtys, jaujos, tvartai, pirtys. Ūkininko sodyba susidėjo iš aštuonių ir daugiau pastatų, o pas turtinguosius jų būdavo net iki dvidešimt. Kadangi trobesiai buvo vienas arti kito, tai, kilus gaisrui, visi sudegdavo. 1604 potvarkiu hercogas įsakė rūkyklas, džiovyklas ir pirtis statyti toliau nuo kitų namų ir į rytus nuo jų. Kadangi susikimšę būdavo ir kaimynų trobesiai, tai per gaisrą suplekėdavo visas kaimas. Dalinai dar ir dėl to, kad gaisrai būdavo nenoriai gesinami, nes dar iš pagonybės laikų ugnis lietuvių buvo laikoma dievu ir gesinant bijota jį užpykdyti.

Lietuvis ūkininkas labai nagingas: jis - ir dailidė, ir batsiuovys, ir račius, ir šluotrišys, ir t.t. Net vežimus ir roges patys pasidirba. Tik turtingesnieji duoda juos apkaustyti geležimi. Žinomas priežodis sako, kad lietuvis nujoja į mišką raitas, o grįžta važiuotas. Dar jis veja virves ir užsitveria tvorais. Sau dirba labai uoliai, bet, eidamas lažą, moka taupyti ir nepersitengti. Penkerių metų vaikai jau gano galvijus. Miega ant šiaudų, apsikloję dviem antklodėm. Kūdikiai guli virvėmis prie balkių prikabinuose lopšiuose. Kiekviena sodyba turi mažą sodelį, bet jų vaisiai prasti. Vargingesnieji kepa duoną iš prastų grūdų ir rupių miltų, kuri dažnai tokia sprangi, kad ir ne kiekvienas šuo estų. Vokiečiai mano, jog lietuvių tokie baltus dantis turi dėl to, kad juos nutrūna rupia duona. Užtat iš kvietinių miltų kepa pyragus vadinamus puikius "štricelius" (Stritzel). Visad alkani. Kai kurie prieš valgį nusijuosia diržus, kad galėtų geriau išsitempti skrandis ir daugiau tilptų... Toliau aprašomi valgiai ir valgymo įrankiai bei gėrimai. Minimasi ir naminiai alus,

o paskutiniuoju laiku geriamas ir meškinis - su degtine maišytas medus. Lietuviai esą stiprios prigimties. Daugiausia malonių veido bruožų; gražios jų moterys. Prie jų sveikatingumo prisideda "karštas maudymasis" pirtyse, kurios smulkiau aprašomos. Jose žmonės vanojasi lapuotomis beržų šluotomis, o įkaitę šoka į kūdrą. Lepner'ui, o turbūt ir kitiems ano laiko prūsų vokiečiams toks temperatūros kaitaliojimas atrodė nepakeliamas. Netrukus maudymasis pirtyse buvo uždraustas kunigaikščių potvarkiu.

Jau Herderis pastebėjo didelį lietuvių poetinį gabumą. Ir Goethe savo operetę "Žuvininkė" pradeda lietuviška daina. Ne tik per šventes, bet ir dirbdami dainuoja lietuviai. Ir Kantas mylėjo šitą mažą, dorą, atviraširdę ir svetingą prūsų lietuvių primityvią tautą. Po tokios apžvalgos autorius daro išvadą: mes galime didžiuotis lietuvišku paveldu mumyse.

Ilgokame 13 psl. su 4 nuotraukomis straipsnyje "Vokiečių mažuma Lietuvoje tarp abiejų pasaulinių karų" mokyt. Ernst Kemschies rašo, kaip Lietuvos vokiečiai jautėsi ir kaip priešinosi Smetonos vyriausybės pastangoms juos sulietuvinti. Ta pati tema liečiama ir Edmundo Scharner pasakojime "Vieneri metai ketvirtokas". Vertinga dr. Waldemaro Markwardt studijėlė "Livonija, Kuršas ir Žemgalė - vokiečių istorija svetimuose pakraščiuose", ypač kur tuos kraštus užkariavęs vokiečių ordinas susiliečia su Lietuva. Kiti straipsniai - daugiausia atsiminimai iš Pirmojo pasaulinio karo ir iš 1941 repatriacijos bei vėlesnių laikų.

KULTŪROS BARAI, ilgiausiai einantis (30 metų) kultūros ir meno mėnesinis žurnalas Lietuvoje. Jis bando aprėpti šiandieninį kultūros procesą, naujai nušviesti kultūros istoriją, parodyti lietuvių kultūrą Europos tautų kultūros kontekste. Kaina 25 JAV doleriai. Užsisakyti adresu: Universiteto g-vė 6, 2600 Vilnius, Lietuva. Tel. 616696.

Padėka

Endrius ŽILIUS, dipl. psichologas, maloniai dėkoja visiems pažįstamiems-draugams gimtajame krašte ir užsienyje, kurie 1994 m. spalio 3d. laiškais, telefonu arba apsilankydami Scharbeutze, Baltijos pajūryje, jo namuose, prisiminė jo 75 -tą gimtadienį. Taip pat reiškia padėką Vytui Keriui, buv. "Europos Lietuvis" redaktoriui, už 37 Nr. išspausdintą biografiją "Endriui Žiliui - 75 metai", o taip pat Ievai Adomavičienei, Mažosios Lietuvos Fondo globėjai Kanadoje, už už sveikatos, sėkmės ir nuotaikingų metų linkėjimus sukaktuviniui. Tuo pačiu reiškia giliausią pagarbą 80 metų jubiliejų Montrealyje atšventusiam mažlietuvių veikėjui prof. Viliui Pėteraičiui, moksliniais darbais padėjusiam geriau suprasti lietuvišką likiminę raidą buv. Rytprūsioje.

Anykštėnų kreipimasis

Gerbiami tėvynainiai,

1992 m. Pasaulio anykštėnų suvažiavime buvo įkurta Pasaulio anykštėnų bendrija. Ji buria mūsų kraštiečius, padeda gimtajai parapijai patarimais bei konkrečiais darbais.

Bendrijos centras įsikūręs Anykščių A.Baranausko ir A.Vienuolio-Žukausko memorialiniame muziejuje. Bendrija nori žinoti apie visus anykštėnus, gyvenančius Rytuose ir Vakaruose. Rašykite adresu: Muziejus, A.Vienuolio 4, 4930 Anykščiai, Lietuva.

INFORMACIJOMS leisti aukojo:

Ela Kairienė iš Müncheno 1.000,--DM
Vokietijos LB Stuttgarto apylinkė 200,--DM

B.Fugalewitsch-Voelzke, Simas Veiverys iš Kaiserslauterno, Jeronimas Jarumbavičius iš Mannheimo, Edwin Kairies iš Bremeno, dr. Antanas Stepanas iš Australijos, Aldona Broland iš Švedijos ir M. Valaitis iš Düsseldorfo po	50,--DM
Archit. Marina Auder iš Berlyno	36,--DM
Zenonas Skubeckas iš Wetter (Ruhr)	26,--DM
Endrius Žilius iš Scharbeutzo	25,--DM
Regina Šmigelskis iš Heuchelheimo	20,--DM
ir dr. Povilas Reklaitis iš Weimaro	10,--DM

Ačiū.

Numatomi renginiai

Vasario 18 -----	centrinis Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas Hüttenfelde
Kovo 11 -----	Vokietijos lietuvių bendruomenės Tarybos suvažiavimas Hüttenfelde
Gegužės 6 -----	Motinos dienos šventė Hüttenfelde
Birželio 24 -----	Joninės Vasario 16-osios gimnazijoje
Rugsėjo 29 - spalio 1 -----	Lietuvių kultūros instituto suvažiavimas

PROGRAMA

Maloniai kviečiame Jus su savo artimaisiais dalyvauti

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATSTATYMO MINĖJIME

1995 m. vasario mėn. 18 d. Hüttenfelde

14.30 val.- Katalikų pamaldos
Romuvos pilies salėje,
J.E.arkivyskupas dr.dr. Josef Stimpfle

-Evangelikų pamaldos
Hüttenfeldo evang. bažnyčioje,
kun. Tamara Schmitt

16.00 val. *Minėjimas* Bürgerhaus'o salėje

Atidarymas ir sveikinimai

Prakalba - **Karl Starzacher, Hesseo
parlamento prezidentas**

Meninė dalis:

Vasario 16 Gimnazijos mokinių tautiniai šokiai,
choro dainos ir orkestras

Po programos - smagus pobūvis su šokiais
Gros Pauliaus Petrikaičio šokių kapela

Veiks kavos, įvairių užkandžių ir gėrimų barai

**Vokietijos LB valdyba
68623 Lampertheim**